

SURİYELİ AKADEMİSYENLERİN BAKIŞ AÇISINDAN TÜRKİYE-SURİYE İLİŞKİLERİ VE SİĞINMACILAR MESELESİ

Nasrullah UZMAN, Rasim TÖSTEN

Özet: Suriye’de yaşanan iç gelişmeler sebebiyle Nisan 2011’den itibaren Türkiye’ye yönelik bir göç akımı başlamıştır. Kısa sürede sayıları milyonlarla ifade edilen Suriyeli sığınmacılar, dış politikada olduğu gibi iç politikada da Türkiye’nin öncelikleri arasında yer almıştır. Suriyeli sığınmacılar hakkında literatürde birçok çalışma mevcutsa da Suriyeli sığınmacıların perspektifinden meseleyi değerlendiren çalışmalar ne yazık ki yeterli değildir. Çoğunluğu yardıma muhtaç olan Suriyeli sığınmacıların yalnızca küçük bir kısmı ekonomik bakımdan kendine yeterli ve meslek itibarıyla de akademisyendir. Bu çalışmanın amacı Türkiye’deki Yükseköğretim Kurumlarında görev yapan Suriyeli akademisyenlerinden perspektifinden Sığınmacılar meselesini ele almak; süreç boyunca yaşadıkları sorunları saptamak ve bu bağlamda Türkiye-Suriye ilişkilerini incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye’deki üniversitelerde görev yapan 22 Suriyeli akademisyen oluşturmaktadır. Araştırmanın temel amacı kapsamında 20 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Araştırmada yer alan Suriyeli akademisyenlerle yapılan görüşmeler neticesinde Türkiye’de görev yapan Suriyeli akademisyenler tarafından; Türkiye’nin Suriye politikası olumlu bulunmaktadır; Suriyeliler, Türk milletinin misafirperverlik anlayışından dolayı Türkiye’ye gelmişlerdir; Türkiye’de yabancılar için yasal düzenleme yapılmasını istemektedirler; Türkiye’de çalıştırılan Suriyeliler, Türkler için bir fırsattır; Suriyelilerin birikimleri bu vesileyle Türkiye’yle paylaşılmaktadır; benzer durumunun Türkiye’de yaşanması halinde Suriyeliler de Türklere kapılarını açacaklardır ve Suriyeli dilencilerin bıraktığı algı hoş karşılanmamaktadır gibi bulgular elde edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Türkiye, Suriye, Suriyeli Sığınmacılar, Mülteci, Göç, Göçmen, Suriyeli Akademisyenler.

Turkey-Syria Relations and the Issue of Refugees from the Perspective of the Syrian Academicians

Abstract: Flow of migration to Turkey started since April 2011 because of the domestic disorders in Syria. In a short time the number of Syrian refugees greatly increased, which is expressed by millions and became one of the priorities of Turkey in not only in foreign but also domestic policy. Although there are a lot of studies about Syrian refugees in the literature, there are not enough studies evaluating the problems by the Syrian people themselves. Most of the Syrian refugees are in need of help and only a small number of them are able to meet their needs and to be an academician. The aim of this study is to discuss the Syrian refugees from the point of views of the Syrian academicians working as academicians in Higher Educational Institutions in Turkey, detect the problems they had during the event, and examine Turkey-Syria relationship in this context. The study group consists of 22 Syrian academicians working at universities in Turkey. A semi-structured interview form with 20 questions was prepared in line

with the aim of the study. In light of the interviews conducted with the participant Syrian academicians it was found that Turkey's Syria policy was found to be positive, Syrians came to Turkey thanks to their hospitality, the participants thought that there should be a legal regulation or foreigners in Turkey, the Syrians working in Turkey are an opportunity for Turkey, Syrians' accumulation is shared with Turkey by this way and if Turkey had experienced the same events the Syrian people would have welcomed them in the same way; they also Syrian beggars were not welcomed.

Key words: Turkey, Syria, Syrian Refugees, Refugee, Migration, Immigrant, Syrian Academicians.

Giriş

“Arap Baharı” olarak adlandırılan süreç 17 Aralık 2010 tarihinde Tunus'ta başlamış; kısa süre içerisinde Ürdün, Yemen, Mısır, Libya, Bahreyn, Cezayir, Umman ve Lübnan gibi birçok Orta Doğu ülkesine miting, protesto, ayaklanma, çatışma veya iç savaş şeklinde sirayet etmiştir. Bu süreçte birçok idareci ülkesini terk etmek durumunda kalmış, hükümetler devrilmiş ve Orta Doğu coğrafyasında yeni aktörler ortaya çıkmıştır.

“Arap Baharı” denilen sürecin, Türkiye'nin yakın komşusu olan Suriye'ye sıçraması gecikmemiş; 2011 yılının Mart ayından itibaren *reform*, *özgürlük* ve *demokrasi* talebiyle harekete geçen göstericiler, iktidarda olan Esad ve Baas rejimine karşı protesto gösterileri düzenlemişlerdir. Düzenlenen gösteriler ülke geneline yayılmış; *reform*, *özgürlük* ve *demokrasi* talepleri kısa sürede geniş halk kitleleri tarafından sahiplenilmiştir. Esad yönetimi, verdiği küçük tavizlerle gösterileri önlemek istemişse de başarılı olamamış; bunun üzerine olayları kanlı bir şekilde bastırmaya çalışmış; 2011 Mart'ında güvenlik güçleriyle göstericiler arasında çıkan çatışmada onlarca kişi hayatını kaybetmiştir (Çetin ve Uzman, 2012, ss. 4-5).

Esad yönetimi, ilerleyen süreçte de baskı ve şiddet yanlısı tavrını sürdürmüş; bu durum olayların önlenemez bir şekilde artmasına sebep olmuş; Suriye'de on binlerce insanın hayatını kaybettiği, milyonlarca insanın da vatanlarını terk etmek zorunda kaldığı bir iç savaş başlamıştır. Suriye'deki olaylardan kısa sürede sınır komşuları olan Lübnan, Ürdün, Irak ve en çok da Türkiye etkilenmiştir. Öyle ki Suriye'deki iç savaş, Mart 2011'den itibaren, hem iç hem de dış politikada Suriye ile 789 km uzunluğunda sınıra sahip olan Türkiye'nin öncelikli meselesi hâline gelmiştir.

Suriye'de Esad yönetimi ve göstericiler/muhalifler arasında yaşanan iç savaş sebebiyle iki atış arasında kalan sivil halk, asgari yaşam şartları ortadan kalktığı ve can güvenliği tehlikeye düştüğü için ülkelerini terk etmek durumunda kalmıştır. Suriye'nin sınır komşuları olan Türkiye, Ürdün, Lübnan ve Irak sivil halkın göç ettiği ülkeler olmuştur. Belirtmekte fayda var ki Türkiye'nin olaylara

kayıtsız kalmaması; can güvenliği tehlikeye düşen sivil halka kucak açması ve açık kapı politikası izlemesi, canlarını kurtarma derdinde olan Suriyelilere cazip gelmiştir. Olayların yoğun olarak yaşandığı bölgenin Türkiye sınırına yakın olması da bu cazibeye eklenince, Suriyeliler tarafından “en güvenilir yer olarak” görülen Türkiye, en çok göçü alan ülke olmuştur (Çetin ve Uzman, 2012, s. 10).

Mart 2011’de başlayan hadiselerden sonra Suriye’den Türkiye’ye yönelik ilk göç hareketi, 29 Nisan 2011’de, 300-400 kadar Suriyelinin Hatay’ın Yayladağı ilçesindeki Cilvegözü sınır kapısına sığınmasıyla gerçekleşmiştir. Suriye’deki iç savaşın önlenemez bir şekilde artmasına paralel olarak Türkiye’deki sığınmacı sayısı da günbegün artmıştır. 7 Nisan 2016 tarihi itibarıyla Türkiye’de bulunan kayıtlı Suriyeli sığınmacı sayısı tam olarak 2.749.410’dur. Resmî kaynaklar tarafından ifade edilen 2.749.410 rakamı, yalnızca kayıtlı sığınmacıları ifade etmekte olup kayıt dışı sığınmacılarla birlikte Türkiye’deki Suriyeli sığınmacı sayısının rahatlıkla 3 milyonu aştığı söylenebilir. Üstelik 7 Nisan 2016 tarihi itibarıyla bu rakamın sadece 269.858’i, 10 ilde kurulan 25 barınma merkezinde ikamet etmektedir. Geri kalan 2.479.552 kişi ise başta Suriye’ye sınır olan iller ve büyük şehirler olmak üzere Türkiye’nin çeşitli bölgelerinde dağınık vaziyette yaşamaktadır (Göç Politika ve Projeleri Dairesi Başkanlığı, 11.04.2016 tarih ve 28172 sayılı yazı).

Sayıları milyonlarla ifade edilen Suriyeli sığınmacılar, Türkiye’nin iç ve dış politikasını doğrudan etkilemiştir. Sığınmacı sayısının giderek artması üzerine Türkiye, 9 Nisan 2012’de “Türkiye’ye toplu sığınma amacı ile gelen Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşlarının ve Suriye Arap Cumhuriyeti’nde ikamet eden vatansız kişilerin kabulüne ve barındırılmasına ilişkin” hizmete özel yönergeyi yayımlamış ve Suriyelilerle ilgili tüm işlemler bu tarihten itibaren bu yönergeye göre düzenlenmiştir. Sığınmacıların sağlık sorunlarının çözülmesi amacıyla Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) tarafından 09.09.2013 tarih ve 12816 sayılı genelge yayımlanmış ve Türkiye’deki Suriyelilerin tüm sağlık giderleri ücretsiz olarak karşılanmıştır. İlk, orta ve yükseköğrenim seviyesindeki Suriyelilerin eğitim alabilmeleri için gerekli yasal düzenlemeler de gerçekleştirilmiş; böylece sığınmacıların Türk okullarında eğitim almalarının önü açılmıştır. Suriyeli sığınmacılar için Türkiye’nin insani yardım amacıyla harcadığı para 8 milyar doları aşmışken; uluslararası camianın toplam yardım miktarı ise ne yazık ki yalnızca 450 milyon civarında kalmıştır. Türkiye, Suriyeli sığınmacılara yapılan maddi yardıma göre, millî gelirine oranla en çok insani yardım yapan ülke olmuştur (www.afad.gov.tr, 26.03.2016).

Suriyeli Akademisyen Sığınmacıların Türk Üniversitelerinde Çalışma Durumu

Türkiye'nin izlediği açık kapı politikası ve Türk milletinin Suriye halkına gösterdiği misafirperverlik, Türkiye'deki Suriyeli sığınmacı sayısını artırmıştır. Gelen sığınmacıların çoğunluğu kadın ve çocuktur. Dolayısıyla Suriyeli sığınmacıların çoğunluğu yardıma muhtaç durumdadır. Aralarından çok azı ekonomik olarak kendi ayakları üzerinde durabilecek düzeydedir. Bunların arasında “kalifiye eleman” olarak nitelendirilebilecek eğitimli nüfus sayısı ise son derece azdır. Bununla birlikte Türkiye, sayıları oldukça az da olsa kalifiye/eğitimli Suriyeli sığınmacılardan istifade etmek ve onların faydalı olabilmelerine, geçimlerini sağlayabilmelerine katkıda bulunmak amacıyla mümkün olduğunca çaba sarf etmektedir. Bu kapsamda Türkiye'de bulunan Suriyeli akademisyen sığınmacıların yükseköğretim kurumlarında görev yapmalarının önü açılmıştır.

Suriyeli sığınmacılardan, akademisyen olanların, Türkiye'deki üniversitelerde görev yapabilmelerini sağlayan yasal prosedür 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 34. Maddesinde ifade bulmuştur. Yabancı uyruklu öğretim elemanlarına ilişkin düzenlemeleri içeren 34. Madde şu hükmü içermektedir: “Yükseköğretim kurumlarında, sözleşme ile görevlendirilecek yabancı uyruklu öğretim elemanları, ilgili fakülte, enstitü veya yüksekokul yönetim kurulunun önerisi ve üniversite yönetim kurulunun uygun görüşü üzerine rektör tarafından atanırlar. Bunlar, öğretim görevleri bakımından, bu kanunda aylıklı öğretim elemanları için konulmuş olan hükümlere tabidirler” (*Resmi Gazete*, 1981, s. 16). Bu hüküm daha sonra 31 Ekim 1983 tarih ve 18207 sayılı “Yükseköğretim Kurumlarında Yabancı Uyruklu öğretim Elemanı Çalıştırılması Esaslarına İlişkin” kanunla düzenlenmiş; çeşitli tarihlerde değiştirilmiş ve 17 maddelik “Yükseköğretim Kurumlarında Yabancı Uyruklu Öğretim Elemanı Çalıştırılması Esaslarına İlişkin Bakanlar Kurulu Kararı” ile son şeklini almıştır.

Üniversitelerde yabancı uyruklu öğretim elemanı çalıştırılabilmesini sağlayan 2547 Sayılı Kanunun 34. Maddesine göre Yükseköğretim kurumlarında, sözleşme ile görevlendirilecek yabancı uyruklu öğretim elemanları, ilgili birimin (fakülte, enstitü, yüksekokul) yönetim kurulunun önerisi üzerine üniversite yönetim kurulunun uygun görüşü ile rektör tarafından atanmaktadır. Bu şekilde atanmalar, öğretim görevleri bakımından, 2547 Sayılı Kanun'da aylıklı öğretim elemanları için konulmuş olan hükümlere tabidirler. Yabancı uyruklu öğretim elemanlarının bu şekilde atanmaları veya görevlendirilmeleri, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun Bakanlar Kurulu kararını gerektiren hükümlerine tabi olmadan, Yükseköğretim Kurulu tarafından İçişleri Bakanlığına bildirilmektedir. İçişleri Bakanlığının iki ay içinde vereceği olumlu görüşün sonucunda Maliye Bakanlığının onayıyla yabancı uyruklu öğretim

elemanlarının sözleşmesi yapılmakta ve Sosyal Güvenlik Kurumu ile ilişkilendirilerek görevine başlamaları sağlanmaktadır.

Mart 2016 itibarıyla Yükseköğretim Kurumunun yayımladığı istatistiklere göre Türkiye’de bulunan toplam 193 üniversiteden 82’sinde toplam 287 tane Suriye Arap Cumhuriyeti uyruklu akademisyen görev yapmaktadır¹. Türkiye’deki üniversitelerde görev yapan toplam 287 Suriyeli akademisyenden 12’si profesör, 9’u doçent, 67’si yardımcı doçent, 7’si öğretim görevlisi Dr., 116’sı öğretim görevlisi, 74’ü okutman, 1’i uzman, 1’i araştırma görevlisi kadrosunda görev yapmaktadır. Buna karşın Türkiye’deki Yükseköğretim Kurumlarında eğitim alan Suriye Arap Cumhuriyeti uyruklu öğrenci sayısı ise 135 farklı üniversitede; 3.937 erkek ve 1.623 kadın olmak üzere toplam 5.560’tır (<https://istatistik.yok.gov.tr>: 26.03.2016).

Araştırmanın Amacı

Türkiye-Suriye ilişkileri ve bu çerçevede sığınmacılar meselesi birçok akademik çalışmaya konu olmuşsa da bu meseleyi Türkiye’de bulunan Suriyelerin bakış açısıyla değerlendiren çalışma sayısı son derece azdır. Bu çalışma Türkiye-Suriye ilişkilerini ve sığınmacılar meselesini Türkiye’deki üniversitelerde görev yapan Suriyeli akademisyenlerin bakış açısıyla değerlendirmesi bakımından ilktir.

Bu çalışmanın temel amacı Türkiye’de bulunan Suriyeli sığınmacıların süreç boyunca yaşadıkları sorunları saptamak; Türkiye hakkında izlenimlerini ortaya koymak; Türkiye’deki Suriyeli algısı hakkındaki görüşlerini öğrenmek ve bu bağlamda Türkiye-Suriye ilişkilerini Suriyeli akademisyenlerin perspektifinden incelemektir.

¹ Suriyeli akademisyenlerin görev yaptıkları üniversiteler şunlardır: Abant İzzet Baysal, Adıyaman, Adnan Menderes, Afyon Kocatepe, Ağrı İbrahim Çeçen, Ahi Evran, Ankara, Artvin Çoruh, Atatürk, Avrasya, Bahçeşehir, Bartın, Bayburt, Bezm-i Âlem Vakıf, Bingöl, Bozok, Bursa Teknik Bülent Ecevit, Cumhuriyet, Çanakkale Onsekiz Mart, Çukurova, Dokuz Eylül, Dumlupınar, Düzce, Erciyes, Erzincan, Eskişehir Osmangazi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf, Fatih, Fırat, Gaziantep, Gaziosmanpaşa, Gümüşhane, Hakkâri, Hasan Kalyoncu, Hitit, Iğdır, Işık, İnönü, İstanbul Aydın, İstanbul Sabahattin Zaîm, İstanbul Şehir, İstanbul, İstanbul 29 Mayıs, Kafkas, Kahramanmaraş Sütçü İmam, Kapadokya Meslek Yüksekokulu, Karabük, Kastamonu, Kırıkkale, Kırklareli, Kilis 7 Aralık, KTO Karatay, Mardin Artuklu, Marmara, Mersin, Mevlana, Muş Alparslan, Necmettin Erbakan, Nevşehir Hacı Bektaş Veli, Nişantaşı, Okan, Ondokuz Mayıs, Orta Doğu Teknik, Osmaniye Korkut Ata, Özyeğin, Recep Tayyip Erdoğan, Sakarya, Selçuk, Siirt, Sinop, Şırnak, Trakya, Türk Hava Kurumu, Uludağ, Uluslararası Antalya, Uşak, Yalova, Yıldırım Beyazıt, Yıldız Teknik, Yüzüncü Yıl, Zirve.

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma nitel yöntemle desenlenmiş tarama (betimsel) modelindedir. Dolayısıyla bu araştırmada betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Tarama modelleri ise geçmiş ya da güncel bir durumu var olduğu şekliyle ortaya koymayı amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Tarama modeli araştırmalarda, bir konuya ya da olaya ilişkin katılımcıların görüşleri ve tutumları vb. özellikleri kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Fraenkel ve Wallen, 2006, s. 12; Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010, s. 21; Karasar, 1998, s. 77).

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini Türkiye'deki üniversitelerde görev yapan Suriye Arap Cumhuriyeti uyruklu 287 akademisyen oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye'de 11 farklı üniversitede görev alan 22 Suriye uyruklu akademisyen oluşturmaktadır. Dolayısıyla Türkiye'deki üniversitelerde görev yapan akademisyenlerin yaklaşık % 8'i ile görüşme sağlanmıştır.

Çalışma grubunun oluşturulmasında amaçlı örnekleme olarak maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Her unvandan akademisyenin araştırmaya dâhil edilmesine çalışılmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemi nitel araştırmalarda kullanılabilen ve derinlemesine çalışma olanağı tanıyan bir örnekleme yöntemidir (Sherman ve Webb, 2005, s. 2). Akademisyenlerin kişisel bilgileri kodlanmış; çalıştıkları üniversitelere, unvanlara ve geldikleri şehirlere göre dağılımları Tablo 1'te verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubunda Yer Alan Katılımcılara Ait Bilgiler

Kodlar	Üniversite	Unvan	Geldiği şehir
K1	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Yrd. Doç. Dr.	Haseke
K2	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Yrd. Doç. Dr.	Halep
K3	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Yrd. Doç. Dr.	Humus
K4	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Yrd. Doç. Dr.	Halep
K5	Cumhuriyet Üniversitesi	Öğretim Görevlisi	
K6	Cumhuriyet Üniversitesi	Yrd. Doç. Dr.	Halep
K7	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	Yrd. Doç. Dr.	
K8	Kafkas Üniversitesi	Yrd. Doç. Dr.	İdlib
K9	Karabük Üniversitesi	Okutman	Halep
K10	Karabük Üniversitesi	Okutman	Halep

K11	Karabük Üniversitesi	Okutman	Şam
K12	Karabük Üniversitesi	Okutman	Şam
K13	İstanbul Üniversitesi	Prof. Dr.	
K14	İstanbul Üniversitesi	Öğretim Görevlisi	
K15	Akdeniz Üniversitesi	Okutman	Halep
K16	Akdeniz Üniversitesi	Okutman	Halep
K17	Dicle Üniversitesi	Öğretim Görevlisi	Rakka
K18	Kırkklareli Üniversitesi	Öğretim Görevlisi	Şam
K19	Iğdır Üniversitesi	Doç. Dr.	İdlib
K20	Siirt Üniversitesi	Öğretim Görevlisi	Kamışlı
K21	Siirt Üniversitesi	Öğretim Görevlisi	Kamışlı
K22	Siirt Üniversitesi	Öğretim Görevlisi	Kamışlı

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan akademisyenlere ait verilerin yer aldığı Tablo 1'den de anlaşılacağı üzere araştırmada; Gaziosmanpaşa, Cumhuriyet, Recep Tayyip Erdoğan, Kafkas, Karabük, İstanbul, Akdeniz, Dicle, Kırklareli, Iğdır ve Siirt olmak üzere toplamda 11 farklı üniversiteden 22 akademisyen yer almıştır. 22 akademisyenden 1'i profesör, 1'i doçent, 7'si yardımcı doçent, 7'si öğretim görevlisi ve 6'sı okutman olarak görev yapmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Türk üniversitelerinde görev yapan Suriyeli akademisyenler perspektifinde Türkiye'nin Suriyelilere dönük sığınmacı politikasının ve Suriye'nin durumunun konu edinildiği bu çalışmanın amacı kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu, görüşmenin amacı hakkında bilgi ve görüşme sorularını içeren veri toplama aracıdır (Creswell, 2003, s. 216). Görüşme formunun hazırlanmasında açık uçlu sorulardan oluşan görüşme yaklaşımı benimsenmiştir. Bu yaklaşımda sorular belli bir sıraya göre yazılmıştır (Patton, 2002, s. 346). Yapılandırılmış görüşmelerde görüşme önceden planlanmakta, ne tür soruların sorulacağı ve hangi verilerin toplanacağı önceden ayrıntılı bir şekilde saptanmakta ve saptanan görüşme planı böylelikle uygulanmaktadır (Uzuner, 1999, s. 177; Karasar, 1998, s. 165).

Nitel veri toplamak amacıyla hazırlanan görüşme formunun geçerliliğini sağlamak için öncelikle 1 kişi ile deneme yapılmıştır. Deneme görüşmesi yapılan 1 kişi çalışma grubuna dâhil edilmiştir. Pilot uygulamada ortaya çıkan sorunlar tespit edilmiştir. Bu düzeltmeler yapılarak görüşme formu yeniden

oluşturulmuştur. Aynı zamanda alanda üç uzmana başvurularak görüşme formunun kapsam geçerliliği sağlanmaya çalışılmıştır. Bulguların kendi içinde tutarlılığına ve anlamlılığına bakılarak iç geçerlilik sağlanmıştır.

Nitel araştırmalarda *güvenirlilik*, araştırmanın alanyazına kattığı inandırıcı bilgiler ve insan yaşamında karşılaşılan sorunlara getirdiği çözüm çerçevesinde değerlendirilir (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 265). Nitel araştırma, temelde yorumlamaya dayanmaktaysa da araştırmacı verileri yorumlarken kişisel görüşlerinden kaçınmalıdır (Creswell, 2003, s. 208). Dolayısıyla bu çalışmada 22 kişi ile yapılan görüşmeler olabildiğince objektif bir şekilde yorumlanmıştır.

Araştırmada yer alan katılımcıların kişisel bilgileri açık bir şekilde verilerek tanımlanmıştır. Bu durumlar dış güvenirliliğin sağlanmasında önemlidir. İç güvenirlilik için görüşmelerden doğrudan alıntılar yapılmıştır. Ayrıca, yapılan çalışmanın güvenirliliğini artırmak için tespit edilen kategoriler ve ortak temalar araştırmacının dışında aynı üniversitede görev yapan nitel araştırma konusunda deneyimli bir çalışma arkadaşı tarafından ayrı ayrı incelenmiş, daha sonra bir araya gelinerek verilerle saptanan ortak temalar arasında ortaya çıkan anlaşmazlıklar giderilmiş ve bu şekilde oluşturulan kategori ve temalar üzerinde yüksek oranda ortak bir mutabakata varılması sağlanmıştır (Eraslan, 2011; Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 265). Bu bağlamda Miles ve Huberman'ın (1994, s. 278) önerdiği güvenirlilik formülü kullanılarak temaların uyuma yüzdesine bakılmıştır. Güvenirlilik formülü: "Güvenirlilik=Görüş Birliği/(Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı)" olarak belirtilmektedir. Buna göre güvenirlilik puanı .81 çıkmıştır. Miles ve Huberman (1994, s. 278) uyuma değerinin .70 ve üzeri olmasının kabul edilebilir olduğunu belirtmektedir.

Verilerin Analizi

Veri analiz süreci verilerden anlam çıkarmayı içermektedir. Veri analizine başlamadan önce araştırmacı hazırlık için verileri anlayana dek derinlemesine okumalıdır (Creswell, 2003, s. 217). Dolayısıyla görüşme formunda yer alan veriler tek tek incelenmiş, ilgili görüşme, ilgili notlarla birlikte değerlendirilmiş ve kodları çıkarılarak raporlaştırılmıştır. Yapılan analizlerde içerik analiz tekniği kullanılmıştır. İçerik analizinde kategorisel ve frekans analizi teknikleri kullanılmıştır. Frekans analizi, analiz sonucunda ulaşılan birimlerin sayısal bir tarzda görülme sıklığını ortaya koymaktadır. Kategorisel analiz ise belli bir bulgunun belirli ölçütlere göre kategoriler hâlinde gruplandırılması işidir (Yıldırım ve Şimşek, 2006; Bilgin, 2006, ss. 18-19).

Bulgular

Tablo 2. Katılımcıların Suriye'ye komşu diğer ülkeler olan Ürdün, Irak, İsrail ve Lübnan'a değil de Türkiye'ye göç etme nedenleri

Kategoriler	f
Türkiye'nin misafirperverliği	11
İş imkânları nedeniyle	5
Şehrime en yakın ülke	3
Akrabalarım var	4
İstikrarlı, güçlü bir ülke	6
Öncesinde geldim	3

Araştırmada yer alan katılımcıların, Suriye'ye komşu diğer ülkeleri değil de Türkiye'yi seçme nedenlerine bakıldığında en çok Türklerin misafirperverliğinden ve yardımseverliğinden etkilendikleri görülmektedir. Bununla birlikte Türkiye'nin istikrarlı ve güçlü bir ülke olması, iş imkânlarının diğer komşu ülkelere nispeten geniş olması, bazılarının akrabalarının Türkiye'de olması, kültürel ve dinî bağın olması gibi nedenler bu seçimi güçlendiren faktörler olarak ön plana çıkmaktadır. Katılımcıların konuyla ilgili görüşlerine örnek teşkil edecek ifadeler aşağıda verilmiştir:

K2 "Türkiye'de kanunlar Suriyeli mültecilere en iyi imkânları sağladığı için Türkiye'ye göç ettim".

K4 "Suriyelilere en güzel tutumu sergileyen bir devlet olduğu için Türkiye'ye göç ettim. Türklerin tutumu bu tercihte çok etkili oldu".

K9 "Türkiye ile müşterek noktalar çok olduğu için; Müslüman, güçlü, düzenli bir ülke, Halep'e yakın olması".

K18 "Türkiye'deki hoş karşılama ve misafirperverlik diğer ülkelerde yok".

Tablo 3. Katılımcıların Türkiye-Suriye ilişkileri ve Türkiye'nin Suriye politikası hakkında ne düşündükleri

Kategoriler	f
Kardeşliğin gereğini yapıyor.	7
Yapıcı bir politikası var.	7
Belirgin bir planı yok.	1
Vaatlerinin bir kısmını yapıyor.	3

Araştırmada yer alan katılımcıların Türkiye-Suriye ilişkileri ve Türkiye'nin Suriye politikasına yönelik görüşlerine bakıldığında çoğunluk, Türkiye'nin yapıcı bir politikası olduğunu ve kardeşliğin gereğini yaptığını belirtmiştir.

Bununla birlikte Türkiye'nin Suriyelilere verdiği vaatlerin yalnızca bir kısmını yapabildiğini belirtenler de yok değildir. Katılımcıların konuyla ilgili görüşlerine ilişkin örnek ifadeler aşağıda yer verilmiştir:

K7 “Türkiye'nin Suriye halkıyla olan ilişkilerini kardeşlik çerçevesinde değerlendiriyor ve Türkiye'nin Suriye halkının yanında olmasını takdirle karşılıyorum”.

K14 “Türkiye bizi kabul etti. Kardeşliğin ve insanlığın gereğini yaptı. Türkiye ve halkına müteşekkirim”.

K1 “Türkiye-Suriye ilişkilerinin kötü olduğunu, ancak Türkiye'nin Suriye hakkında Arap ülkelerinden daha fazla olumlu iş yaptığını düşünüyorum”.

K11 “Türkiye'nin diğer ülkelerle kıyaslandığında Suriye halkına önem verdiğini düşünüyorum. Uluslararası ilişkiler ya da kendi menfaatinden önce Suriye halkının yararı üzerine bir politika geliştirdiğine inanıyorum”.

Türkiye-Suriye ilişkilerinde, Türklerin Suriye'ye dönük yapıcı bir politikasının olduğu, İslamiyet'teki kardeşlik bağından hareketle Suriyeli sığınmacılara kucak açtığı gibi ifadeler ön plana çıkarken; bazı akademisyenler tarafından Türkiye'nin vaatlerinin bir kısmını gerçekleştirebildiği, uluslararası dengelerde beklenmedik durumların olabildiği ve Türkiye'nin bu doğrultuda yeterli gücünün olmadığı vurgulanmıştır.

Tablo 4. Katılımcıların Türkiye'de karşılaştığı zorluklar

Kategoriler	f
İletişim problemi	11
Yabancıların yasal hakları çok sınırlı.	18
Vergiler yüksek hayat çok pahalı.	6
Kültürel problemler var.	2

Araştırmada yer alan katılımcıların Türkiye'de karşılaştığı zorluklara bakıldığında en çok vatandaşlık, oturma ve çalışma izni gibi yasal hakların sınırlı olmasından kaynaklanan sorunlar yaşadıkları ve iletişim problemi çektikleri görülmektedir. Bununla birlikte Türkiye'deki vergi oranlarının Suriye'ye nispeten daha yüksek ve yaşam şartlarının ağır olması da problem olarak görülmektedir. Katılımcıların konuyla ilgili görüşlerine örnek ifadeler aşağıda verilmiştir:

K2 “Oturma belgesi alma imkânı zor, yabancılar için yasal ve (idari) yönetmelikler iyi değil”.

K6 “En çok yaşanan problem dil ve iletişim problemleri”.

K9 “Türkçe dili, bazen bürokrat prosedürleri”.

K10 “Sorunlar: resmî evrak çıkarmak, evlilik-pasaport vs., mültecileri hor gören insanlar, özellikle resmî dairelerde hastane, valilik, belediye ve genel olarak hayatın pahalılığı, alışverişte vergilerin yüksek olması”.

Suriyelilerin Türkiye’de karşılaştıkları en önemli problemlerin başında hukuki statüleri ve iletişim problemleri gelmektedir. Yasal problemler öncelikle vatandaşlık, çalışma ve oturma izni, gayrimenkul alımı ve diğer bazı resmî işler olurken, iletişimde ise Türkçeyi sonradan öğreniyor olmaları, Türklerde Arapçanın yaygın olmaması gibi meseleler ön plana çıkmaktadır. Türkiye’de vergilerin Suriye’ye nispeten yüksek olması ise en önemli ekonomik problemler olarak görülmektedir.

Tablo 5. Katılımcıların göç etmeden önce ve göç sürecinde uğradıkları kayıplar

Kategoriler	f
Kayıp yok	6
Ev	12
Araba	5
İş	13
Para	5
Yakınların can kaybı	6
Çocukların eğitimi	1

Araştırmada yer alan katılımcıların göç öncesi, sırası ve sonrası verdikleri kayıplara bakıldığında çoğunluğunun can kaybindan çok ev, iş, araba ve statü kaybı gibi maddi kayıplar verdiği; ancak sayıları diğerlerine göre nispeten az olsa da bu süreçte yakınlarını kaybederek can kaybı yaşayanların da olduğu görülmektedir. Katılımcıların konuyla ilgili görüşlerine ilişkin örnek ifadelere aşağıda yer verilmiştir:

K2 “Göç ettikten sonra Suriye’de evimi, işimi, arabamı kaybettim”.

K7 “Üniversitedeki hocalık görevimi bırakmak zorunda kaldım. Evime şarapnel parçaları ve roket isabet etti. Çocuklarım okullarını ve dolayısıyla Suriye’de eğitimlerini terk etmek zorunda kaldı. Türkiye’de iş bulabilmek için çok para kaybettim”.

K10 “Halep Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde asistan olacaktım. Savaştan dolayı kazandıktan sonra bırakmak zorunda kaldım. Dayımı ve teyzemin oğlunu ve bazı arkadaşlarımı kaybettim”.

K11 “Kendime ve eşime ait hiçbir mal varlığımı kurtaramadım. Göçten önce ilk saldırılar esnasında her şeyimizi kaybettik. Akrabalarımın yaklaşık 30 kişiyi kaybettim”.

Tablo 6. Katılımcıların Türkiye'ye göç ettiklerinde burada yaşayan akraba ya da tanıdık (dost, arkadaş) olma durumları

Kategoriler	f
Kimse yoktu.	6
Akrabalarım vardı.	13
Dostlarım vardı.	4

Araştırmada yer alan katılımcılara göç ettiklerinde Türkiye'de yakınlarının olup olmadığı sorulduğunda çoğunluğunun Türkiye'de yaşayan akrabalarının olduğu görülmüştür. Dolayısıyla Suriyeli akademisyenlerin Türkiye'yi seçmelerinde önemli bir etki buradaki akraba ve dostlarıdır. Katılımcıların konuyla ilgili görüşlerine ilişkin örnek ifadeler aşağıda yer verilmiştir:

K12 “Evet, Türkiye’de yaşayan akrabalarım var, onlar Türkiye vatandaşı”.

K15 “Evet, İstanbul’da oturan iki arkadaşım vardı”.

K19 “Kimse yoktu”.

Tablo 7. Katılımcıların göç sürecinde yaşadığı belleğe kazanmış anıları

Kategoriler	f
Sıkıntı yaşamadım.	5
Savaş ortamı	5
Sınırdaki zorluklar	4
Yolculuk sırasındaki zorluk	4
Mahallemin tarumar olması	3
Göç sırasındaki saldırı	2
Yabancılık hissi	1

Araştırmada yer alan katılımcılara göç sürecinde yaşadıkları belleğe kazanmış anıları sorulduğunda savaş ortamındaki vahşet, yolculuktaki ve sınırdaki zorluklar, yaşadıkları yerlerin tarumar olması ve göç sırasındaki saldırılar cevap olarak alınmıştır. Suriyeli akademisyenlerin göç sırasında belleklerine kazınan hadiselerle bakıldığında savaş ortamının elem verici hâlleri, göç sırasındaki zorluklar ve sınırdaki kargaşa ortamının önemli bir etkisinin olduğu görülmektedir. Ayrıca araştırmaya katılan akademisyenlerin iki tanesi de göç sırasında silahlı saldırıya uğradıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların yalnızca 5’i herhangi bir sıkıntı yaşamadığını belirtmiştir. Katılımcıların konuyla ilgili görüşlerine örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

K6 “Göç sıkıntısı yaşamadım”.

K4 “Suriye’den Türkiye’ye yaptığım yolculuk ve yolculuk sırasında yaşadığım problemler”.

K11 “35 yılımı geçirdiğim şehrin, mahallenin yerle bir oluşunu unutamiyorum. Her gece o toprakları rüyamda görüyorum”.

K3 “Suriye-Kilis sınırında yaşadığım zorluklar”.

Tablo 8. Katılımcıların daha önce Türkiye’ye gelme durumları ve amaçları

Kategoriler	f
Hayır gelmemiştim.	11
Turistik amaçlı	3
Ziyaret amaçlı	5
Ticaret amaçlı	2
Eğitim amaçlı	2

Araştırmada yer alan katılımcıların daha önce Türkiye’ye gelip gelmedikleri, geldilerse hangi amaçla geldikleri sorulduğunda 11’inin daha önce Türkiye’ye hiç gelmediği; gelenlerin ise çoğunlukla ziyaret amaçlı geldiği görülmüştür. Türkiye’ye gelenler genellikle turistik gezi, ticaret ve akraba ziyareti amacıyla gelmişlerdir. Katılımcıların konuyla ilgili görüşlerine ilişkin örnek ifadelere aşağıda yer verilmiştir:

K3 “Türkiye’ye daha önce hiç gelmedim”.

K1 “Türkiye’ye daha önce ticaret amacıyla geldim”.

K21 “Evet, akrabalarım için”.

Tablo 9. Katılımcıların Türkiye’ye ve Türk milletine karşı ne hissettikleri

Kategoriler	f
Kardeş gibi görüyorum.	8
Seviyorum.	9
Minnettarız, duacıyız.	10
Misafirperver.	7
Tek milletiz.	2

Araştırmada yer alan katılımcıların Türkiye’ye ve Türk milletine karşı hissettikleri duyguya bakıldığında tamamen olumlu duygular besledikleri, duacı ve minnettar oldukları, sevgi duydukları görülmektedir. Ayrıca Türkiye’yi kardeş gibi gördükleri ve Türk milletini misafirperver buldukları da

belirtilmektedir. Dolayısıyla Suriyeli akademisyenlerin Türkiye'ye ve Türk milletine karşı olumsuz tutumları bulunmamaktadır. Katılımcıların konuyla ilgili görüşlerine örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

K19 “Türk milleti ve devletin bize yaptığı yardımlardan dolayı çok memnunum”.

K18 “Çok misafirperverler”.

K16 “Bu ülke ve halkını çok seviyorum. Onlar benim için çok iyi ve yardımseverler. Açıkçası Türkiye benim ikinci evim diyebilirim”.

Tablo 10. Katılımcıların Suriye'deki mevcut durum hakkında ne düşündükleri

Kategoriler	f
Ümitvarım.	10
Karmaşık.	5
Güç elimizde değil kasıtlı karıştırıyorlar.	6
Gittikçe kötüleşiyor.	10

Araştırmada yer alan Suriyeli akademisyenlerin Suriye'deki mevcut durumu farklı görüşlerle ifade ettikleri görülmektedir. Katılımcıların önemli bir kısmı, ümitsizliğe düşmemekle birlikte durumun çok da iç açıcı olmadığını dile getirmektedir. Ümitsizliğe düşen ve her geçen gün sürecin daha da kötüye gittiğini düşünen ve Orta Doğu'da çok sayıda güç unsurunun mücadelesinin olduğunu belirten akademisyenler de önemli sayıdadır. Bu gibiler kötü gidişatı düzeltmek için gerekli gücün ellerinde olmadığını da ifade etmişlerdir. Bu bağlamda Suriyeli akademisyenlerin algılarında Suriye'deki durumun belirsizliğini korumasıyla birlikte olumsuz bir tablonun daha ağır bastığı söylenebilir. Katılımcıların konuyla ilgili görüşlerine ilişkin örnek ifadelere aşağıda yer verilmiştir:

K16 “Çok karmaşık bir durum. Hükûmet arta kalan gücüyle sivilleri öldürüyor. Güçlü silahlarla siviller katlediliyor. Diğer ülkeler Suriye'yle jeopolitik konumu için ilgileniyorlar”.

K13 “En kısa zamanda düzeleceğini ümit ediyorum”.

K11 “Suriye günden güne kötüye gidiyor. Her geçen gün bu savaşa çok daha fazla ülke dâhil oluyor. Herkes Suriye üzerinden farklı bir politika yapıyor”.

Tablo 11. Katılımcıların geleceğe dair düşünceleri, yeniden ülkelerine dönme arzuları, Türkiye'ye yerleşmek istemeleri veya başka bir ülkeye gitmek istemeleri

Kategoriler	<i>f</i>
Şartlar düzelirse Suriye'ye dönmek istiyorum.	11
Türkiye'de kalmak istiyorum.	10
Bilmiyorum.	1

Araştırmada yer alan katılımcıların yeniden ülkelerine dönme istekleri veya geleceğe dair ne gibi planları olduğu sorulduğunda 11'i şartlar düzelirse Suriye'ye dönmek istediğini; 10'u ne olursa olsun Türkiye'de kalmak istediğini; 1'i ise bu konuda bir kararının olmadığını beyan etmiştir. Türkiye'de kalma isteğini belirten katılımcılar, bu görüşlerinde Türk milletinin misafirperverliğinin ve Türkiye'deki yaşam standartlarının etkili olduğunu belirtmişlerdir. Bu bağlamda Suriyeli akademisyenlerden hareketle yakın gelecekte sığınmacıların Türkiye'deki kalıcılıklarının tartışılmaya başlanacağı söylenebilir. Avrupa'ya veya başka ülkelere gitme fikri katılımcılar arasında görülmemiştir. Katılımcıların konuyla ilgili görüşlerine ilişkin örnek ifadelerle aşağıda yer verilmiştir:

K12 “Türkiye çok güzel bir ülke ve insanlar için iyi bir yaşam kolay ve eğlenceli. Türkiye demokratik bir devlet ve insan haklarına saygılıdır. Ben Türkiye vatandaşlığı için umutluyum. Bu benim Suriye'ye dönmemi engellemez. Şimdi Türkiye ve Suriye komşu ve kolaylıkla aralarında gidip gelebilirsiniz”.

K9 “Suriye'ye yakında dönmek istiyoruz”.

K8 “Türkiye'de kalmak isterim”.

K5 “Allah bilir, şimdi düşüncem yok”.

Tablo 12. Katılımcıların Türk vatandaşlığına alınma hususundaki düşünceleri

Kategoriler	<i>f</i>
Bilmiyorum.	1
Alınmalı.	10
Alıp Suriyelilerden istifade etmeli.	3
Alması memnuniyet verici	7
Düşünebilirim.	4
Alınmamalı.	3
Fark etmez, Türkiye yeni Osmanlıdır.	2

Araştırmada yer alan katılımcıların Türk vatandaşlığı alma konusundaki düşüncelerine bakıldığında çoğunluk, Suriyelilerin Türk vatandaşlığına alınması gerektiği; bu durumun memnuniyet verici olacağı; Türkiye'nin Suriyelilerden istifade etmesi gerektiği yönünde olumlu ifadeler kullanmıştır. Buna karşın yalnızca 3 akademisyenin ise “alınmamalı” dediği görülmüştür. Katılımcıların konuyla ilgili görüşlerine ilişkin örnek ifadelere aşağıda yer verilmiştir:

K1 “Çok isterim ve ihtiyaç duyuyorum. Evet alınmalı”.

K15 “Birçok Suriyeli bu süreçte Türkiye’ye akademik, endüstri ve farklı alanlarda ilerlemesine pozitif katkı sağlar, onlara vatandaşlık verilebilir”.

K6 “Vatandaşlık vermesi güzel olur, ancak yardım etmesi bile yeterli”.

K3 “Suriyeliler vatandaşlığa alınmamalı”.

Tablo 13. Katılımcıların Suriyeli dilenciler hakkında ne düşündükleri

Kategoriler	f
Çoğunun ihtiyacı yok.	4
Sokakta olmamalılar.	6
Çok yanlış.	10
Çalışarak kazanmalılar.	6
Düzenleme yapmak lazım.	5
Bunların çoğu Suriyeli değil çingenedir.	8
Sınır dışı edilmeli.	1
Düşüncem yok.	1

Türkiye’de son zamanlarda Suriyeli olup da dilenen insanların sayısı rahatsızlık verecek düzeyde artmıştır. Araştırmada yer alan katılımcıların Suriyeli dilenciler hakkındaki görüşlerine bakıldığında büyük çoğunluğunun bu durumu yanlış/olumsuz olarak değerlendirdiği anlaşılmaktadır. Buna göre çalışarak para kazanmanın doğru olduğu, konuyla ilgili düzenleme yapılması gerektiği, bu şekilde sokakta olmamaları gerektiği yönündeki görüşler ağır basarken önemli bir kısmı da Suriyeli dilencilerin aslında farklı milletten olduğunu savunmuştur. Katılımcıların konuyla ilgili görüşlerine ilişkin örnek ifadelere aşağıda yer verilmiştir:

K7 “Çoğunluğu Suriyeli olmamakla birlikte Suriyeli olduklarını söylüyorlar. Fakat aslında kendileri Çingenedirler. Ayrıca Suriyeli dilencilerin hâlini de tasvip etmiyorum”.

K6 “Dilenmek yerine iş bulup çalışmaları daha uygun olur”.

K8 “Kötü bir davranış. Böyle yapmamaları lazım. Onlara aylık ücret verip bu durum engellenebilir”.

Tablo 14. Katılımcıların Türk vatandaşları ile Suriyelilerin evliliği hakkında ne düşündükleri

Kategoriler	f
Birleşmeye vesile	8
Fikrim yok.	2
Olumlu	7
Olumsuz	3
Zor bir durum	4
Sakinca yok.	4
Suriyelilerin yasal statüsü yok.	2

Suriyeli sığınmacılarla Türkler arasında dinî nikâh veya resmî nikâhla birçok evliliğin gerçekleştiği ve bu rakamın her geçen gün arttığı bilinmektedir. Bu kapsamda Suriyeli akademisyenlere iki toplum arasında gerçekleşen bu evlilik bağı sorulduğunda; çoğunluğu bu evliliklerin Suriye-Türkiye arasındaki bağları güçlendirmeye vesile olduğu; iki toplumu birbirine yakınlaştırdığı; güzel bir girişim olduğu ve olumlu gördüğü yönünde görüş bildirmiştir. Bununla birlikte akademisyenlerin bazı çekincelerinin olduğu da görülmektedir. Evliliklerin yasal dayanağının olmaması; iki farklı kültürdeki insanların evliliğinin zor bir durum olduğu; dolayısıyla kültürel farklılıklardan dolayı bazı çatışmaların yaşanabileceği gibi hususlar bu çekincelerden bazılarıdır. Katılımcıların konuyla ilgili görüşlerine ilişkin örnek ifadeler aşağıda yer verilmiştir:

K22 “Din, gelenek ve görenek ve kardeşlik için çok önemli bir adım”.

K20 “Biz Türk halkını başımızın üstünde dolaştırırız. Zira her iki toplum hem aynı dine hem de akrabalık bağıyla birbirine bağlıdır”.

K12 “Zorlukları olsa da, kültür, hukuki yetersizlik, dil problemi, olumlu buluyorum”.

K2 “Olumlu bulmuyorum”.

Tablo 15. Katılımcıların Suriye’dekine benzer bir durum Türkiye’de yaşansa ve Türkler Suriye’ye göç etmek durumunda kalsa durumları ne olurdu sorusuna verdikleri cevaplar

Kategoriler	f
Daha önce tecrübe ettik yardım ederdik.	17
Hükümeti bilmem ama halk yardım ederdi.	4
Bilmiyorum.	1

Araştırmada yer alan katılımcıların Suriye’dekine benzer bir durum Türkiye’de yaşansa ve Türkler Suriye’ye göç etmek durumunda kalsa durumları ne olurdu sorusuna verdikleri cevaplara bakıldığında daha önceki tecrübelerine binaen yine yardım edebileceklerini ifade ettikleri görülmektedir. Ancak burada kastedilen daha Türkiye’nin başına benzer bir durum geldiği değil; yakın geçmişte Irak, Lübnan ve Filistin’de yaşanan hadiseler sebebiyle Suriye’ye sığınanlara yardım eli uzattıklarıdır. Suriyeli akademisyenlerin Türkiye’nin de başına benzer bir durumun gelmesini arzu etmemekle birlikte zor zamanlarda birlikte olabileceklerini ifade etmeleri memnuniyet verici görülmektedir. Katılımcıların konuyla ilgili görüşlerine ilişkin örnek ifadeler aşağıda yer verilmiştir:

K9 “Halk iyi muamele yapar. Suriye’ye 1948’den ve öncesi yüz binlerce Iraklılara, Filistinlilere, Lübnanlılara, Çerkezlere tüm kapılarını açtı. 1948-2006-1914 örnekleri gibi”.

K17 “Aynı şekilde davranırdı. Çünkü Müslümanlar kardeşdir”.

Tablo 16. Katılımcıların medyadaki “Suriyeli” algısı hakkında ne düşündükleri

Kategoriler	f
Medya objektif bakmıyor.	10
Kötü, olumsuz.	7
Yorum yapmak istemiyorum.	3
Olumlu haber yapıyor.	1

Medyanın Suriye ile ilgili mesajlarına bakıldığında ağırlıklı olarak savaş ortamından ve uluslararası dengelerde Suriye ölçeğinde bahsedildiği görülmektedir. Araştırmada yer alan katılımcılara medyadaki “Suriyeli algısı” sorulduğunda; medyanın objektif olmadığı; bu konuda sürece objektif bakmadığı ve olumsuz haber yaptığı yönündeki görüşler ağır basmaktadır. Katılımcıların bir kısmı ise farklı durumların olabileceğini belirterek yorum yapmaktan çekinmiştir. Katılımcıların konuyla ilgili görüşlerine ilişkin örnek ifadeler aşağıda yer verilmiştir:

K3 “Medyadaki Suriyeli algısı olumsuz”.

K5 “İçimiz sızlıyor”.

K8 “Bu konuda bir şey söyleyemem. Farklı şeyler var”.

K10 “Televizyonlar, gazeteler, tuttuğu, desteklediği partiye göre hareket eder, objektif bakmıyor”.

Tablo 17. Katılımcıların Suriyelilerin Türkiye’de çalışmaları hakkında ne düşündükleri

Kategoriler	f
İki taraf için de yararlıdır.	7
Yasal statüyle çalıştırılmalı.	11
Çalıştırılabilir.	5
Yorumsuz.	1

Araştırmada yer alan katılımcıların, Suriyelilerin Türkiye’de çalışmaları hakkındaki görüşlerine bakıldığında çoğunluğun çalıştırılmasında sakınca görmedikleri; hatta faydalarının olabileceğini düşündükleri görülmektedir. Bu doğrultuda Suriyeli insan kaynağından ve Suriyelilerin maddi sermayesinden yararlanmak gerektiği, bu durumun fırsata dönüşmesinin her iki tarafın da yararına olacağı yönünde ifadeler de görülmektedir. Bu konuda olumsuz beyanda bulunan olmamıştır. Ancak katılımcıların önemli bir kısmı Suriyelilerin yasal statüde çalıştırılması gerektiğini; yasal statüsünün olmadığı durumlarda yanlışlıkların/istismarların daha çok yaşanabileceğini belirtmişlerdir. Katılımcıların konuyla ilgili görüşlerine örnek ifadeler şeklinde aşağıda yer verilmiştir:

K13 “Türkiye’de şu an 1500 Suriyeli bilim adamı var. Türkiye bunları getirmek istese 50 yılda bunları toplayamaz. Bunların içinde nükleer fizik ve önemli mühendislikler vb. alanda uzman kişiler var. Bu ülkeye altın tepside sunulmuş bir imkân aslında. Türk hükûmeti bundan istifade etmiyor. Batılı istihbarat örgütleri...”

K9 “Bazı sorunlar, haksızlıklar, istismarlar Suriyelilere uygulanıyor. Özellikle işçilere, taşeronlara”.

K2 “Yabancılar için çalışma hakları, kanunları ve yönetmelikler müspet değil”.

Sonuç

7 Nisan 2016 tarihi itibarıyla Türkiye’de bulunan kayıtlı Suriyeli sığınmacı sayısı 2.749.410 olup bu rakamın büyük çoğunluğu yardıma muhtaç durumdadır. Kalifiye olarak değerlendirilebilecek kişi sayısı ise son derece azdır. Bunlar arasında akademisyen olarak Türkiye’deki üniversitelerde misafir öğretim üyesi statüsünde sözleşmeli olarak görev yapanların sayısı ise yalnızca 287’dir. Yani Türkiye’de bulunan 2.749.410 Suriyeli sığınmacıdan yalnızca 287 kişi akademisyen olarak görev yapmaktadır. Anlaşılabileceği üzere bu rakam, Türkiye’deki toplam sığınmacı sayısının on binde biri bile değildir. Suriyeli sığınmacılarla ilgili siyaset, bürokrasi, akademi ve halk çevrelerince yapılan birçok değerlendirme bulunmaktaysa da bu gibi değerlendirmelerde Suriyeli sığınmacıların ne düşündükleri veya bugüne ve geleceğe dair beklentileri genellikle göz ardı edilmektedir. Bu çalışmada 11 farklı üniversiteden 1’i profesör, 1’i doçent, 7’si yardımcı doçent, 7’si öğretim görevlisi ve 6’sı okutman olmak üzere toplam 22 Suriyeli akademisyenin bakış açısıyla Türkiye-Suriye ilişkileri ve sığınmacılar meselesi ele alınmıştır.

Suriye uyruklu akademisyenler, Esad yönetimi ve muhalifler arasında yaşanan iç savaş yüzünden iki ateş altında kaldıklarını; asgari yaşam şartları ortadan kalktığı için Türkiye’ye göç ettiklerini ifade etmişlerdir. Akademisyenlerin Türkiye’yi tercih etmelerinde Türk milletinin misafirperver tutumu; iki toplum arasındaki sosyokültürel bağlar ve coğrafi olarak en uygun ülke olması gibi etkenler ön plana çıkmaktadır. Ancak bu göçün zoraki olduğu unutulmamalıdır. Neredeyse tamamı Türkiye’nin Suriye politikasını olumlu bulmakta; Türkiye’nin kardeşliğin gereğini yaptığına inanmakta ve bu durumu desteklemektedir. Katılımcıların Türkiye’de karşılaştığı en büyük zorluk ise dil meselesidir. Hatta akademisyenlerden bazıları Türkçe bilmemektedir. Bu durum iletişimi ve uyumu doğrudan ve olumsuz olarak etkilemektedir. Bunun yanı sıra yabancılara tanınan yasal hakların kısıtlı olduğunu düşünmeleri ve hayat pahalılığı ise diğer zorluklardır. Katılımcılardan yaklaşık dörtte biri bu süreçte bir yakınını kaybetmiş; dörtte biri herhangi bir kayba uğramamış; çoğunluğu ise ev, araba gibi maddi kayba uğramıştır. Çoğunluğunun Türkiye’de akraba ve arkadaşlarının olması, katılımcıların Türkiye’ye uyum sürecini kolaylaştırmıştır.

Katılımcıların önemli bir çoğunluğunun iç savaşa ve göç sürecine dair belleklerinde olumsuz izler taşıdığı görülmektedir. Yaklaşık yarısının daha önce akraba ziyareti, tatil, ticaret vs. sebeplerle Türkiye’ye geldiği; diğer yarısının ise ilk kez iç savaş dolayısıyla gelmek zorunda kaldığı görülmektedir. Katılımcıların tamamı, içerisinde buldukları koşulların da etkisiyle, Türkiye’ye karşı olumlu hisler beslemektedir. Suriye’deki mevcut durumun düzeleceğini düşünenler olmakla birlikte önemli bir kısmı gelecekte umutlu değildir. Yarısı, Suriye’deki durumun düzelmesi hâlinde ülkesine geri

döneceğini ifade etmişse de diğer yarısı Türkiye’de kalmak istediğini beyan etmiştir.

Katılımcıların büyük çoğunluğu sığınmacıların Türk vatandaşlığına alınmaları ve Türkiye’nin bu durumdan istifade etmesi gerektiği yönünde görüş beyan etmiştir. Türk kamuoyunun da kaygı ile takip ettiği Suriyeli dilenciler konusunu katılımcıların geneli tasvip etmemekte ve onların Suriyeli olmayıp çingene olduklarını iddia etmektedir.

Katılımcıların önemli bir kısmı, Türk vatandaşları ile Suriyelilerin evliliğini iki toplumu birbirine yakınlaştıracak bir vesile olarak görmekteyse de söz konusu evliliklerin hukuki olarak güvence altına alınması gerektiğini ifade etmektedirler. Katılımcılar, Suriye’dekine benzer bir durumun Türkiye’de yaşanması hâlinde Suriye halkının Türklere kucak açacağına inandıklarını beyan etmişlerdir. Medyanın objektif olmadığını belirten katılımcılar, medyadaki Suriyeli sığınmacı algısını olumsuz bulduklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar, sığınmacılara Türkiye’de, hukuki güvence sağlanarak, iş imkânı verilmesinin hem Suriyelilerin kendi hayatlarını idame ettirebilmesi açısından hem de Türkiye’nin iş gücünü değerlendirebilmesi açısından önemli bulduklarını ifade etmişlerdir.

Kaynakça

- Bilgin, N. (2006). *Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (7. bsk.). Ankara: Pegem Akademi.
- Creswell, JW. (2002). *Educational Research: Planning, Conducting, and Evaluating Quantitative and Qualitative Approaches to Research*. Upper Saddle River, NJ: Merrill/Pearson Education.
- Çetin, A. ve Uzman, N. (2012). Sığınmacılar Çerçevesinde Suriye-Türkiye İlişkilerine Bir Bakış. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Uluslararası Avrasya Strateji Dergisi*, 1, 1.
- Eraslan, A. (2011). Matematik Öğretmeni Adayları ve Kopya: Hiç Çekmedim Desem Yalan Olur!. *Eğitim ve Bilim*, 36,160.
- Fraenkel, R. M. ve Wallen, N. E. (2006). *How to Design and Evaluate Research in Education* (6. bsk.). New York: McGraw-Hill International Edition.
- Göç Politika ve Projeleri Dairesi Başkanlığı; 11.04.2016 tarih ve 28172 sayılı yazı. 26 Mart 2016 tarihinde <https://istatistik.yok.gov.tr> adresinden erişildi.*
- Karasar, N. (1998). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis* (2. ed.). London: Sage Publication.
- Patton, M.Q. (2002). *Qualitative Research and Evaluation Methods*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Resmi Gazete. 06.11.1981, Sayı: 17506.*
- Sherman, R.R. ve Webb, R.B. (2005). *Qualitative Research in Education: Focus and Methods*. Taylor and Francis Publication.
- Uzuner, Y. (1999). Niteliksel Araştırma Yaklaşımı (A. Atif Bir, Ed.). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- 26 Mart 2016 tarihinde www.afad.gov.tr adresinden erişildi.